

2022-06-17 Nr.220617/1
Į 2022-06-03 Nr. (1.6Mr) 2T-858
Vilnius

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

**DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ, ĮGYVENDINANČIŲ DIREKTYVĄ (ES) 2020/1828
(ATSTOVAUJAMŲJŲ IEŠKINIŲ DIREKTYVĄ)**

Atsakant į Teisingumo ministerijos 2022-06-03 raštą Nr. (1.6Mr) 2T-858 Vartotojų aljansas susipažinęs su pateiktais Vartotojų teisių apsaugos įstatymo ir Civilinio proceso kodekso pakeitimų projektais, teikia šias pastabas:

1. Dėl atvejų, kai ieškinį dėl teisių gynimo priemonių finansuoja trečiasis asmuo.

CPRESTTAIĮ 31²⁷ str. 3 d. projekte nurodoma:

„3. Jeigu ieškinį dėl teisių gynimo priemonių taikymo finansuoja trečiasis asmuo, kompetentingas subjektas privalo tai nurodyti ieškinyje ir teismui pateikti tokį finansavimą pagrindžiančius dokumentus.“

Nors tokia praktika, kai ieškinį dėl teisių gynimo priemonių finansuoja trečiasis asmuo, ir mažai tikėtina Lietuvoje, vis tik pasiremiant geraja kitų šalių praktiką reikia atkreipti dėmesį į galimas tokio finansavimo reglamentavimo problemas. Susitarime su trečiuoju asmeniu paprastai yra aptariama ypatingai daug klausimų, įskaitant ir pagrindinius argumentus, įrodymus, bylos vedimo taktiką ir strategiją. Tokios informacijos atskleidimas atsakovui padarytų neatitaisomą žalą ieškovo interesams. Todėl iš ieškovo turėtų būti prašoma tik atskleisti ieškinį finansuojantį tretįjį asmenį, galimai kitą esminę informaciją (pvz. finansavimo sumą), tačiau ieškovas neturėtų būti įpareigotas pateikti savo sutartį su asmeniu, finansuojančiu ieškinį.

2. Dėl nukentėjusių vartotojų prisijungimo prie ieškinio būdo.

CPRESTTAIĮ 31³⁰ str. 2 d. projekte nurodoma:

„2. Pareiškiant ieškinį dėl teisių gynimo priemonių taikymo nurodomi: kiekvieno vartotojo, kurio interesams atstovaujama pareikštu ieškiniu, vardas ir pavardė, gyvenamoji vieta, asmens kodas, duomenys ryšiams palaikyti (adresas pašto korespondencijos siuntoms, telefono numeris ir kiti duomenys). Kartu su ieškiniu pateikiami vartotojų pareiškimai dėl to, kad jie sutinka, jog jų interesams būtų atstovaujama pareikštu ieškiniu.“

CPRESTTAIĮ 31³⁰ str. 6 d. projekte nurodoma:

„6. Patenkinus ieškinį dėl teisių gynimo priemonių taikymo ar teismui dėl šio reikalavimo patvirtinus taikos sutartį, teismo sprendime nurodomi konkretūs vartotojai, kurie turi teisę pasinaudoti šiomis priemonėmis.“

Šios nuostatos reiškia, jog dar prieš kreipiantis į teismą reikės sudaryti nukentėjusių vartotojų grupę. Tai, kad priėmus ieškinį vartotojų grupę dar bus galima papildyti, nekeičia situacijos esmės. Šis reikalavimas iš anksto sudaryti nukentėjusių vartotojų grupę, pavers

ieškinių dėl verslininko veiksmų ar neveikimo nutraukimo ar jų uždraudimo ir ieškinių dėl teisių gynimo priemonių taikymo institutus deklaratyviais, kai praktiškai jais nebus naudojamosi, išskyrus pavienius atvejus, kurie tik patvirtins šio instituto neveiksmingumą (panašiai kaip kad buvo su grupės ieškiniais, ypač iki paskutinių pakeitimų).

Kitų Europos šalių (pvz. Portugalijos, Norvegijos) patirtis parodo, kad pats veiksmingiausias vartotojų interesų gynimas yra tuomet, kai įgaliotoji vartotojų asociacija gali atstovauti visus vartotojus (*opt-out* principas). Kai kuriose ES šalyse yra nustatyta, kad pats ieškovas renkasi, ar tas ieškinys bus *opt-in* ar *opt-out* principu, o teismas tokį pasirinkimą gali patvirtinti arba nepatvirtinti (pvz. Belgija, Slovėnija).

Vartotojų aljansas siūlo Lietuvoje nustatyti *opt-out* principą vartotojų atstovavimui minėtuose ieškiniuose. Tačiau suprantame, kad tokia naujovė gali būti nepalankiai priimta dėl pačių įvairiausių argumentų. Todėl jei būtų atsisakyta *opt-out* principo, siūlome apsvarstyti kitą alternatyvą – **vėlyvą *opt-in* principą**, t.y. nustatyti, kad vartotojai gali prisijungti prie ieškinio ne tik pradinėje ieškinio stadijoje, bet ir galutinėje ieškinio nagrinėjimo stadijoje, po to kai daliniu sprendimu jau yra nustatoma verslininko atsakomybė (kaltė). Toks reglamentavimas yra ES valstybėse, pvz. Prancūzijoje ir Italijoje.

Paminėtina, kad Vartotojų aljansas šias pastabas pateikė po konsultacijų su Europos vartotojų organizacija BEUC.

Tikimės, kad Teisingumo ministerija suformuluos aukščiau nurodytas pastabas atitinkančius projektus. Vartotojų aljansas mielai sudalyvautų diskusijoje ar kitokia forma organizuotame projekto aptarime, jei Teisingumo ministerija tokį organizuotų.

Šis raštas siunčiamas tik el.paštu.

Prezidentė

dr. Eglė Kybartienė

Rytis Jokubauskas +37061182254, rytis.jokubauskas@vartotojualjansas.lt

Vartotojų aljansas – vartotojų interesus ginanti ir atstovaujanti organizacija, jungianti daugiau kaip dešimtį Lietuvos vartotojų asociacijų. Aljansas vienintelis Lietuvoje yra Europos vartotojų organizacijos BEUC (Bureau Européen des Unions de Consommateurs) nariu (nuo 2013 m.). Aljanso identifikacinis numeris Europos Sąjungos Skaidrumo registre: 506497923503-90.